

Βρυξέλλες, 24 Μαρτίου 2022
(OR. en)

7582/22

UK 55

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	24 Μαρτίου 2022
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 126 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας 1 Ιανουαρίου – 31 Δεκεμβρίου 2021

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 126 final.

σνημμ.: COM(2022) 126 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.3.2022
COM(2022) 126 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας

1 Ιανουαρίου – 31 Δεκεμβρίου 2021

Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό
Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση
και την εφαρμογή της συμφωνίας εμπορίου και
συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του
Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της
Βόρειας Ιρλανδίας

1 Ιανουαρίου – 31 Δεκεμβρίου 2021

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	3
2. Θεσμικό πλαίσιο	4
3. Εργαλεία επιβολής του νόμου και επίλυση διαφορών.....	5
4. Εμπορευματικές συναλλαγές.....	6
5. Υπηρεσίες και επενδύσεις, ψηφιακό εμπόριο, διανοητική ιδιοκτησία, δημόσιες συμβάσεις και μικρομεσαίες επιχειρήσεις	10
6. Ενέργεια	14
7. Ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη	14
7.1. Εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα, περιβάλλον και κλίμα, βιώσιμη ανάπτυξη.....	15
7.2. Έλεγχος επιδοτήσεων	16
8. Μεταφορές	17
9. Αλιεία	18
10. Συντονισμός της κοινωνικής ασφάλισης	18
11. Συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις	19
12. Συμμετοχή σε προγράμματα της ΕΕ	20
13. Συμπεράσματα.....	20

1. Εισαγωγή

Η συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας (στο εξής: ΣΕΣ) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (Ηνωμένο Βασίλειο), αφετέρου¹ υπογράφηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2020. Άρχισε να ισχύει προσωρινά την 1η Ιανουαρίου 2021. Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών κύρωσης στην ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο, άρχισε να ισχύει επισήμως την 1η Μαΐου 2021.

Η ΣΕΣ θέτει μια ολοκληρωμένη βάση για τη σχέση μεταξύ των μερών σε ευρύ φάσμα τομέων, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου, των μεταφορών, της αλιείας, της συνεργασίας στον τομέα επιβολής του νόμου και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, της θεματικής συνεργασίας, καθώς και της συμμετοχής σε προγράμματα της ΕΕ. Βασίζεται σε διατάξεις που διασφαλίζουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού, βιώσιμη ανάπτυξη και σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και σε ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση και την επίλυση διαφορών.

Μεταξύ των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ με τρίτες χώρες, η ΣΕΣ αποτελεί μοναδική περίπτωση, δεδομένου ότι συνάφθηκε με πρώην κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, οι όροι για το εμπόριο και τη συνεργασία που θεσπίστηκαν με τη ΣΕΣ απέκτησαν πιο περιοριστικό χαρακτήρα σε σχέση με εκείνους που ίσχυαν έως το τέλος του 2020, όταν έληξε η μεταβατική περίοδος που προβλέπεται στη συμφωνία αποχώρησης². Το γεγονός αυτό αποτελεί αναπόφευκτη συνέπεια της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την τελωνειακή ένωση της ΕΕ και την ενιαία αγορά.

Στόχος της ΕΕ είναι η εδραίωση σταθερής και θετικής σχέσης με το Ηνωμένο Βασίλειο. Μολονότι σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία των δομών συνεργασίας που προβλέπονται στη ΣΕΣ, εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένες προκλήσεις. Συνεχίζουν επίσης να υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά την ευρύτερη σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο, ιδίως ορισμένες που σχετίζονται με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου για την Ιρλανδία και τη Βόρεια Ιρλανδία στο πλαίσιο της συμφωνίας αποχώρησης.

Η παρούσα είναι η πρώτη έκθεση σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή της ΣΕΣ, όπως απαιτείται από το άρθρο 2 παράγραφος 4 της απόφασης (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021³. Η έκθεση παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση

¹ Συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου (ΕΕ L 149, σ. 10) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430(01)&from=EN)

² Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΕ C 384 I, της 12.11.2019, σ. 1) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT(02)&from=EN)

³ Απόφαση (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ένωσης, της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου, και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας σχετικά με διαδικασίες ασφαλείας για την ανταλλαγή και την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών (ΕΕ L 149, σ. 2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=EN>

όσον αφορά διάφορους τομείς που καλύπτονται από τη ΣΕΣ κατά το πρώτο έτος εφαρμογής της. Η έκθεση επιδιώκει επίσης να προσδιορίσει ποσοτικά τις επιπτώσεις της ΣΕΣ με δεδομένα, εφόσον υπάρχουν.

2. Θεσμικό πλαίσιο

Η ΣΕΣ δημιουργεί το δικό της θεσμικό πλαίσιο για την επίβλεψη και τη διευκόλυνση της εφαρμογής της. Η δομή αυτή τέθηκε σε εφαρμογή με επιτυχία το 2021 και είναι πλέον πλήρως λειτουργική.

Το συμβούλιο εταιρικής σχέσης, το οποίο επιβλέπει την εφαρμογή της ΣΕΣ σε πολιτικό επίπεδο, συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 9 Ιουνίου 2021. Τα μέρη συζήτησαν, μεταξύ άλλων, θέματα όπως η αλιεία, η απαγόρευση των διακρίσεων όσον αφορά τα τέλη χορήγησης θεώρησης εργασίας, η συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και η δικαστική συνεργασία, καθώς και η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου σε προγράμματα της ΕΕ⁴. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατόν να καταλήξουν σε κοινή δήλωση λόγω της άρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου να γίνει αναφορά στην πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας αποχώρησης ως προϋπόθεση για μια σταθερή μελλοντική σχέση⁵.

Όλα τα κοινά όργανα που επικουρούν το συμβούλιο εταιρικής σχέσης σε θέματα που καλύπτονται από τη ΣΕΣ, συμπεριλαμβανομένης της επιτροπής εμπορικής εταιρικής σχέσης και των 11 ειδικών σε θέματα εμπορίου επιτροπών, που στηρίζουν το έργο του σε συγκεκριμένους τομείς, πραγματοποίησαν συνεδριάσεις κατά τη διάρκεια του 2021:

- η ειδική επιτροπή για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης (6 Ιουλίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή ενέργειας (14 Ιουλίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή αλιείας (20 Ιουλίου και 27 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων (22-23 Σεπτεμβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή για την τελωνειακή συνεργασία και τους κανόνες καταγωγής (7 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή για τα εμπορεύματα (8 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή για τις υπηρεσίες, τις επενδύσεις και το ψηφιακό εμπόριο (11 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή δημοσίων συμβάσεων (12 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή σε θέματα εμπορίου για τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη (12 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή διανοητικής ιδιοκτησίας (13 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή ρυθμιστικής συνεργασίας (13 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή αεροπορικών μεταφορών (14 Οκτωβρίου 2021)·

⁴ Ημερήσιες διατάξεις και πρακτικά των συνεδριάσεων του συμβουλίου εταιρικής σχέσης και των επιτροπών: https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement_en

⁵ Η δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετά την πρώτη συνεδρίαση του συμβουλίου εταιρικής σχέσης: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/20210609_unilateral_pc_statement_002_final.pdf

- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο (15 Οκτωβρίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή για τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και για τη δικαστική συνεργασία (19 Οκτωβρίου 2021)·
- η επιτροπή εμπορικής εταιρικής σχέσης (16 Νοεμβρίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή αεροπορικής ασφάλειας (23 Νοεμβρίου 2021)·
- η ειδική επιτροπή οδικών μεταφορών (24 Νοεμβρίου 2021)·
- η ειδική σε θέματα εμπορίου επιτροπή διοικητικής συνεργασίας σε θέματα ΦΠΑ και είσπραξης φόρων και δασμών (15 Δεκεμβρίου 2021)· και
- η ειδική επιτροπή για τη συμμετοχή σε προγράμματα της Ένωσης (21 Δεκεμβρίου 2021).

Σύμφωνα με τις συμφωνηθείσες ρυθμίσεις, η ΕΕ εκπροσωπήθηκε στις συνεδριάσεις αυτές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ οι θέσεις που έπρεπε να ληφθούν εξ ονόματος της ΕΕ συντονίστηκαν με το Συμβούλιο. Εκπρόσωποι των κρατών μελών συμμετείχαν στις συνεδριάσεις στο πλαίσιο της αντιπροσωπείας της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώθηκε για τις δραστηριότητες των κοινών οργάνων.

Ελήφθησαν επίσης μέτρα για την καθιέρωση κοινοβουλευτικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου. Τα μέρη συμφώνησαν ότι η κοινοβουλευτική συνέλευση εταιρικής σχέσης (στο εξής: συνέλευση) που συστάθηκε στο πλαίσιο της ΣΕΣ θα αποτελείται από 35 βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου αντίστοιχα. Η αντιπροσωπεία της ΕΕ στη συνέλευση εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2021⁶. Η συνέλευση θα αρχίσει τις εργασίες της το 2022.

Παράλληλα, έχει ξεκινήσει η διαδικασία συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση της ΣΕΣ. Η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο συμφώνησαν ανεπίσημα τις επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να εγκριθούν από το συμβούλιο εταιρικής σχέσης προκειμένου το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών να ξεκινήσει τις εργασίες του⁷. Συστάθηκε επίσης η εσωτερική συμβουλευτική ομάδα της ΕΕ, ώστε να καταστεί δυνατός ένας ευρύτερος διάλογος σχετικά με τα θέματα που καλύπτονται από τη ΣΕΣ. Η εσωτερική συμβουλευτική ομάδα υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η οποία συντονίζει τις συνεδριάσεις και διατηρεί επαφές με τους εταίρους της κοινωνίας των πολιτών. Η πρώτη συνεδρίαση της εσωτερικής συμβουλευτικής ομάδας πραγματοποιήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2021⁸.

3. Εργαλεία επιβολής του νόμου και επίλυση διαφορών

Ανταποκρινόμενη σε αιτήματα των κρατών μελών, η Επιτροπή δημιούργησε ένα κεντρικό σημείο καταγγελιών⁹ που παρέχει τη δυνατότητα στα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με την εφαρμογή της ΣΕΣ. Οι επιχειρήσεις, οι ΜΚΟ, οι εργοδότες, τα συνδικάτα και το ευρύ κοινό στην ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιούν το σύστημα αυτό ως

⁶ Βλ.: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0398_EL.pdf

⁷ Πληροφορίες σχετικά με τις συνεδριάσεις του φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών θα είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση <https://trade.ec.europa.eu/dialogue/index.cfm>

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/el/tags/diethnes-emporio?page=1>.

⁹ https://ec.europa.eu/assets/sg/complaint_eu_uk_tca/complaints_el/index.html

πρώτο σημείο εισόδου για την αναφορά προβλημάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή της ΣΕΣ. Το κεντρικό σημείο συνδέεται με τα υφιστάμενα εργαλεία που έχει αναπτύξει η Επιτροπή, όπως το ενιαίο σημείο εισόδου για την καταχώριση καταγγελιών που σχετίζονται με το εμπόριο, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων που αφορούν την πρόσβαση στην αγορά, τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού ή τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τα εργαλεία αυτά αντικατοπτρίζουν τις αυξημένες προσπάθειες της Επιτροπής για την ενίσχυση της επιβολής και της εφαρμογής των διεθνών συμφωνιών της.

Επιπλέον, για να μπορέσει να ενεργοποιήσει μέτρα επιβολής, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις¹⁰ για τη θέσπιση μονομερών μέτρων και μέτρων επιβολής, τα οποία θα αντικαταστήσουν την εξουσιοδότηση που προβλέπεται στην απόφαση (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου¹¹ για τη σύναψη της ΣΕΣ.

Το 2021 κανένα μέρος δεν ζήτησε την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων ή τη σύσταση διαιτητικού δικαστηρίου σύμφωνα με τους κανόνες επίλυσης διαφορών της ΣΕΣ. Στο πλαίσιο της εφαρμογής των εν λόγω κανόνων, στις 14 Δεκεμβρίου 2021 η ΕΕ πρότεινε επίσημα άτομα που είναι πρόθυμα και ικανά να εκτελέσουν χρέη μέλους διαιτητικού δικαστηρίου¹².

4. Εμπορευματικές συναλλαγές

Κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, το Ηνωμένο Βασίλειο και η ΕΕ διαιρέθηκαν σε δύο χωριστά τελωνειακά εδάφη και σε δύο χωριστές αγορές εμπορευμάτων, καθεμία με το δικό της ρυθμιστικό καθεστώς, γεγονός που οδηγεί αναπόφευκτα στη δημιουργία εμποδίων στο εμπόριο.

Μολονότι η ΣΕΣ προβλέπει εμπορικές συναλλαγές χωρίς δασμούς και ποσοτώσεις για όλες τις εισαγωγές μεταξύ των μερών, οι απρόσκοπτες εμπορευματικές συναλλαγές τερματίστηκαν και επανεμφανίστηκαν μη δασμολογικά εμπόδια. Από το 2021 όλες οι εξαγωγές από το Ηνωμένο Βασίλειο προς την ΕΕ υπόκεινται σε τελωνειακές διαδικασίες και ελέγχους. Τα φορτία γεωργικών ειδών διατροφής πρέπει να συνοδεύονται από υγειονομικά πιστοποιητικά και να υποβάλλονται σε ελέγχους υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής

¹⁰ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για την άσκηση των δικαιωμάτων της Ένωσης κατά την εφαρμογή και την επιβολή της συμφωνίας για την αποχώριση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας και της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου, COM(2022) 89· και πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για την άσκηση των δικαιωμάτων της Κοινότητας κατά την εφαρμογή της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου, COM(2022) 100.

¹¹ Απόφαση (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ένωσης, της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου, και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας σχετικά με διαδικασίες ασφαλείας για την ανταλλαγή και την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών (ΕΕ L 149, σ. 2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=EN>

¹² https://ec.europa.eu/info/system/files/ares_20217728182_letter_from_vice-president_sefcovic_to_the_united_kingdom_minister_of_state_lord_frost_signed.pdf

προστασίας (ΥΦΠ) στους συννοριακούς σταθμούς ελέγχου των κρατών μελών. Επιπλέον, όλα τα εμπορεύματα πρέπει να συμμορφώνονται με διαφορετικούς κανόνες και ρυθμιστικά μέτρα, δεδομένου ότι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης έπαυσε να ισχύει.

Επιπρόσθετα, τα εμπορεύματα που αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ των δύο μερών πρέπει να πληρούν τους κανόνες καταγωγής που προβλέπονται στη ΣΕΣ, προκειμένου να τύχουν προτιμησιακής μεταχείρισης με ποσοστό 0 % επί των τελωνειακών δασμών. Η απόδειξη της καταγωγής ενός εμπορεύματος μπορεί να αποτελέσει απαιτητική διαδικασία, ιδίως αν οι επιχειρήσεις προμηθεύονται συστατικά μέρη από διάφορες χώρες. Για να διευκολυνθεί η υιοθέτηση της προτιμησιακής μεταχείρισης, η Επιτροπή εξέδωσε νομοθεσία¹³ για τον καθορισμό μεταβατικής περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας οι εξαγωγείς της ΕΕ μπορούσαν να εκδίδουν βεβαιώσεις καταγωγής βάσει δηλώσεων προμηθευτή, ακόμη και ελλείψει όλων των σχετικών εγγράφων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά θα είχαν παρασχεθεί έως το τέλος του 2021. Από το 2022 ισχύουν οι τυπικές απαιτήσεις για τη σύνταξη βεβαιώσεων καταγωγής. Όσον αφορά τις εισαγωγές από το Ηνωμένο Βασίλειο προς την ΕΕ, πάνω από το 80 % των εμπορευμάτων επωφελήθηκαν από την προτιμησιακή μεταχείριση. Η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των κανόνων καταγωγής και παρέχει καθοδήγηση και εξηγήσεις στις τελωνειακές αρχές και τις επιχειρήσεις.

Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν τελωνειακοί δασμοί για τα καταγόμενα εμπορεύματα, οι επιχειρήσεις έκαναν εκτεταμένες αναφορές για διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της ΕΕ είναι στο πλαίσιο όσων αναμένονταν, και συγκεκριμένα:

- αύξηση του κόστους λόγω της υποχρέωσης συμμόρφωσης με δύο ρυθμιστικά συστήματα και πρόσθετες διατυπώσεις·
- καθυστερήσεις στα σύνορα λόγω νέων διαδικαστικών απαιτήσεων και
- δυσκολία συμμόρφωσης με τις αλλαγές στους κανόνες εισαγωγής.

Η Επιτροπή κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις της ΕΕ να προσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον. Για παράδειγμα, όσον αφορά τις απαιτήσεις ΥΦΠ, στις περιπτώσεις στις οποίες προέκυψαν ορισμένα προβλήματα στις αρχές του 2021, παρασχέθηκαν αμέσως κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ορθή εφαρμογή των κανόνων ΥΦΠ. Στον τομέα των τελωνείων, δημοσιεύθηκαν οδηγίες σχετικά με τους κανόνες καταγωγής και άλλα ζητήματα που αφορούν τα τελωνεία, μαζί με καταλόγους ελέγχου και άλλες σχετικές πληροφορίες¹⁴. Ως εκ τούτου, ο αριθμός των ζητημάτων μειώθηκε σημαντικά και στους δύο τομείς κατά την πορεία του έτους. Από την πλευρά του, το 2021 το Ηνωμένο Βασίλειο ανέβαλε επανειλημμένα την εφαρμογή των τελωνειακών απαιτήσεων και των απαιτήσεων ΥΦΠ για τις εισαγωγές από την ΕΕ. Η εφαρμογή αυτών των διατυπώσεων ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2022 και θα πραγματοποιηθεί σταδιακά έως τον Οκτώβριο του 2022, σύμφωνα με τη σταδιακή προσέγγιση που ορίζεται στο μοντέλο για τη λειτουργία των συνόρων (Border Operating Model). Η εφαρμογή τους ενδέχεται να αποτελέσει πρόκληση για τους εξαγωγείς και τα κράτη μέλη της ΕΕ λόγω του αντικτύπου σε επίπεδο εφοδιαστικής που έχουν οι νέες

¹³ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2020/2254 της Επιτροπής, της 29ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη σύνταξη βεβαιώσεων καταγωγής βάσει δηλώσεων προμηθευτή για προτιμησιακές εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου (ΕΕ L 446, σ. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R2254&from=EN>

¹⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom_en

διαδικασίες, ιδίως η ανάγκη υποβολής των απαιτούμενων δηλώσεων και δικαιολογητικών εγγράφων πριν από την αποστολή εμπορευμάτων από λιμένες της ΕΕ προς το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και η πολυπλοκότητα του πληροφοριακού συστήματος που έχει θέσει σε εφαρμογή το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Επιτροπή βρίσκεται σε στενή επαφή με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει ότι οι διοικήσεις και οι επιχειρήσεις τους είναι καλά προετοιμασμένες. Οι σχετικές πληροφορίες είναι επίσης διαθέσιμες στον ιστότοπο της Επιτροπής¹⁵. Για να διευκολυνθούν οι εμπορευματικές συναλλαγές που εμπίπτουν στις απαιτήσεις ΥΦΠ, τέθηκαν στη διάθεση όλων των κρατών μελών τα ηλεκτρονικά υποδείγματα υγειονομικών πιστοποιητικών που απαιτούνται για εξαγωγές στη Μεγάλη Βρετανία, ενώ η Επιτροπή άρχισε συζητήσεις με τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για την αποδοχή τους.

Παρότι είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί ο πλήρης οικονομικός αντίκτυπος της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την ενιαία αγορά της ΕΕ, τα πλέον πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι οι εμπορικές ροές μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν σταθεροποιηθεί εν μέρει το 2021 μετά την αρχική πτώση που ακολούθησε τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Ωστόσο, παρέμειναν σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2019 και τα προηγούμενα έτη.

Όσον αφορά τις εμπορευματικές συναλλαγές, η Eurostat εκτιμά, για το 2021, τις εισαγωγές της ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο σε 146 δισ. EUR, ήτοι σημειώνεται αισθητή μείωση τόσο σε σύγκριση με το 2020 (-13,6 %) όσο και με το 2019 (-24,8 %). Οι εξαγωγές της ΕΕ προς το Ηνωμένο Βασίλειο εκτιμώνται σε 283 δισ. EUR, ήτοι σημείωσαν αύξηση κατά 1,9 % σε σύγκριση με το 2020, αλλά εξακολουθούν να είναι κατά 11,4 % χαμηλότερες από το επίπεδο που καταγράφηκε το 2019.

Στον πίνακα 1 εμφανίζεται ότι τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές εμπορευμάτων της ΕΕ με τους υπόλοιπους εταίρους της αυξήθηκαν σημαντικά το 2021 σε σύγκριση με το 2020 (+27 % και +14,6 % αντίστοιχα) και πάνω από τα, προ την πανδημία, επίπεδα του 2019 (12,5 % για τις εισαγωγές και 4,7 % για τις εξαγωγές), ενώ το εμπόριο με το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθεί να απέχει πολύ από τα προ της πανδημίας επίπεδα.

Τα μηχανήματα και το υλικό μεταφορών, που αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο του διμερούς εμπορίου, επηρεάστηκαν ιδιαίτερα. Οι εισαγωγές της ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο στον εν λόγω τομέα συρρικνώθηκαν κατά 26,2 % το 2021 σε σύγκριση με το 2020 και κατά 37,9 % σε σύγκριση με το 2019. Οι εξαγωγές της ΕΕ μειώθηκαν κατά 3,1 % το 2021 σε σχέση με το 2020 και κατά 20,5 % σε σχέση με το 2019. Σε απόλυτους όρους, οι εισαγωγές και εξαγωγές σε μηχανήματα και υλικό μεταφορών της ΕΕ με το Ηνωμένο Βασίλειο το 2021 είναι πλέον των 52 δισ. EUR χαμηλότερες σε σχέση με το επίπεδο που καταγράφηκε το 2019¹⁶.

¹⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom/new-import-formalities-bring-goods-eu-uk-1-january-2022_en

¹⁶ Οι στατιστικές μετρήσεις που αφορούν τις εμπορικές συναλλαγές της ΕΕ με το Ηνωμένο Βασίλειο επηρεάστηκαν από μια σημαντική αλλαγή από την 1η Ιανουαρίου 2021, όταν οι στατιστικές που βασίζονται σε έρευνες και χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση του ενδοενοσιακού εμπορίου αντικαταστάθηκαν από τελωνειακά στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούν ως μέτρο τη χώρα καταγωγής και όχι τη χώρα αποστολής. Είναι πιθανό ότι (εν μέρει) η μείωση των εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ με το Ηνωμένο Βασίλειο αντισταθμίστηκε από την αύξηση του εμπορίου με άλλες τρίτες χώρες. Στο παρόν στάδιο δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν ποσοτικά αυτές οι στατιστικές επιπτώσεις.

Πίνακας 1. Εμπόριο εμπορευμάτων στην ΕΕ των 27 το 2021 ανά εταίρο και τομέα SITC σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη

	Εισαγωγές ΕΕ		% μεταβολή σε σύγκριση		Εξαγωγές ΕΕ		% μεταβολή σε σύγκριση	
	2021 εκατ. EUR	2020	2019	2019	2021 εκατ. EUR	2020	2019	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά εταίρο	ΣΥΝΟΛΟ Όλα τα προϊόντα							
Ηνωμένο Βασίλειο	146 025	-13,6	-24,8		283 589	1,9	-11,4	
Εκτός της ΕΕ-27 (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου)	1 965 514	27,0	12,5		1 896 887	14,6	4,7	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά τομέα SITC	Εταίρος: Ηνωμένο Βασίλειο							
0 — Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	9 444	-26,8	-31,5		31 716	-4,5	-3,9	
1 — Ποτά και καπνός	2 637	-9,8	-23,5		6 269	5,1	7,3	
2 — Πρώτες ύλες μη edώδιμες, εκτός από καύσιμα	4 349	34,1	22,9		9 535	53,9	55,3	
3 — Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	20 913	37,8	-6,5		10 775	92,6	6,9	
4 — Ζωικά ή φυτικά έλαια, λίπη και κεριά	451	-21,4	-6,3		1 034	2,6	9,7	
5 — Χημικά προϊόντα και συναφή (μ.α.κ.)	26 286	-20,8	-20,6		45 316	2,8	-6,8	
6 — Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη	16 274	-0,3	-11,9		35 604	11,8	-1,7	
7 — Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	42 823	-26,2	-37,9		102 872	-3,1	-20,5	
8 — Διάφορα βιομηχανικά είδη	13 917	-36,0	-44,3		33 592	-8,3	-22,1	
9 — Αγαθά και συναλλαγές μη αλλού ταξινομημένα	8 931	83,0	72,7		6 877	-9,6	1,3	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά τομέα SITC	Εταίρος: Εκτός της ΕΕ-27 (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου)							
0 — Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	98 296	8,2	5,1		103 475	5,9	12,2	
1 — Ποτά και καπνός	6 599	4,2	-3,1		34 035	15,5	6,7	
2 — Πρώτες ύλες μη edώδιμες, εκτός από καύσιμα	87 727	34,3	29,5		53 542	32,2	26,8	
3 — Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	359 916	74,6	5,6		93 312	59,5	-0,1	
4 — Ζωικά ή φυτικά έλαια, λίπη και κεριά	13 458	27,2	48,7		6 642	20,0	32,9	
5 — Χημικά προϊόντα και συναφή (μ.α.κ.)	244 176	22,1	20,9		410 917	12,0	14,7	
6 — Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη	222 081	26,8	24,0		203 994	18,4	5,8	
7 — Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	627 878	18,5	10,3		727 950	11,3	-1,9	
8 — Διάφορα βιομηχανικά είδη	272 572	17,8	8,2		223 366	16,7	4,4	
9 — Αγαθά και συναλλαγές μη αλλού ταξινομημένα	32 811	1,2	24,9		39 655	2,1	-1,3	

Πηγή: Eurostat EXT_ST_EU27_2020SITC, 15 Φεβρουαρίου 2022

5. Υπηρεσίες και επενδύσεις, ψηφιακό εμπόριο, διανοητική ιδιοκτησία, δημόσιες συμβάσεις και μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, καθώς και η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και η ελευθερία εγκατάστασης έπαυσαν να ισχύουν, με αποτέλεσμα να αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο οι πάροχοι υπηρεσιών των δύο μερών μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά του άλλου μέρους. Η παροχή υπηρεσιών, η οποία πλέον πραγματοποιείται σε τρίτη χώρα, έχει καταστεί πιο δύσκολη. Οι επιχειρήσεις που σχεδιάζουν να παρέχουν υπηρεσίες ή οι επενδυτές που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο έδαφος του άλλου μέρους αντιμετωπίζουν νέα κανονιστικά και διοικητικά εμπόδια. Για παράδειγμα, οι άδειες από τη χώρα καταγωγής δεν ισχύουν πλέον στη χώρα υποδοχής, τα επαγγελματικά προσόντα δεν αναγνωρίζονται εξίσου εύκολα όσο εντός της ΕΕ, ενώ εφαρμόζονται κανόνες μετανάστευσης. Για τους παρόχους υπηρεσιών και τους επενδυτές του Ηνωμένου Βασιλείου ισχύουν διαφορετικοί κανόνες σε καθένα από τα 27 κράτη μέλη.

Μολονότι η ΣΕΣ περιέχει διατάξεις για τη μείωση ορισμένων εμποδίων πρόσβασης, για παράδειγμα απαγορεύοντας ποσοτικούς περιορισμούς όπως η εξέταση των οικονομικών αναγκών για επενδυτές και παρόχους υπηρεσιών ή προβλέποντας τη δυνατότητα αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων¹⁷, το πλαίσιο της ΣΕΣ δεν συγκρίνεται με την ελευθερία εγκατάστασης ή την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εντός της ενιαίας αγοράς. Η ΣΕΣ προβλέπει επίσης τη διευκόλυνση του ψηφιακού εμπορίου, ενισχυμένα πρότυπα για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και κανόνες για την πρόσβαση στις αντίστοιχες αγορές δημόσιων συμβάσεων.

Τα στοιχεία για τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2021 δείχνουν ότι οι συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών δεν έχουν ακόμη επανέλθει στα προ της πανδημίας επίπεδα. Στον πίνακα 2 εμφανίζεται ότι, παρά την ανάκαμψη σε σχέση με τους πρώτους εννέα μήνες του 2020, οι εισαγωγές της ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο και από τους υπόλοιπους εμπορικούς εταίρους της είναι πολύ χαμηλότερες από ό,τι την ίδια περίοδο το 2019, -9,3 % από το Ηνωμένο Βασίλειο και -8 % σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Κατά τη σύγκριση των εξαγωγών της ΕΕ τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2021 με εκείνες της αντίστοιχης περιόδου του 2019, παρατηρείται ότι η μείωση που αφορούσε το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν περισσότερο σημαντική (-13,2 %) από αυτή που σημειώθηκε για τους υπόλοιπους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ (-4,8 %).

Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις ανάκαμψης σε σχέση με το 2020, ο ταξιδιωτικός τομέας είναι ένας από τους τομείς που πλήττονται περισσότερο. Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της ΕΕ τόσο με το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και με τους υπόλοιπους εμπορικούς εταίρους της, κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2021, εξακολουθούν να απέχουν πολύ από τα επίπεδα της ίδιας περιόδου το 2019.

Οι συναλλαγές στους τομείς των υπηρεσιών μεταφορών, των κατασκευαστικών υπηρεσιών και των χρεώσεων για τη χρήση της διανοητικής ιδιοκτησίας επηρεάζονται επίσης σε μεγάλο βαθμό, αλλά αυτό ισχύει κυρίως για το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και των άλλων εμπορικών εταίρων της υπερβαίνει πλέον τα

¹⁷ Οι επαγγελματικοί φορείς αμοιτέρων των μερών μπορούν να ζητήσουν από το συμβούλιο εταιρικής σχέσης να εγκρίνει την αναγνώριση στον τομέα τους.

επίπεδα που καταγράφηκαν κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2019. Αυτό είναι ενδεικτικό των επιπτώσεων της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, η Επιτροπή επικέντρωσε τις προσπάθειές της στην υπέρβαση των εμποδίων που σχετίζονται με την εφαρμογή της ΣΕΣ. Για παράδειγμα, κατέστη δυνατή η αποσαφήνιση των κανόνων μετανάστευσης του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά το δικαίωμα των υπεργολάβων να παρέχουν υπηρεσίες εγκατάστασης και συντήρησης στο έδαφός του.

Από την πλευρά της, η Επιτροπή συμμορφώθηκε με τις υποχρεώσεις διαφάνειας που απορρέουν από τη ΣΕΣ. Πληροφορίες σχετικά με την παροχή υπηρεσιών από φυσικά πρόσωπα είναι πλέον διαθέσιμες στο κοινό. Η Επιτροπή εκπλήρωσε επίσης την υποχρέωσή της να αναπτύξει δημόσιο ιστότοπο με πληροφορίες για τις ΜΜΕ¹⁸.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή της ΣΕΣ όσον αφορά τις υπηρεσίες και τις επενδύσεις, το ψηφιακό εμπόριο, τη διανοητική ιδιοκτησία, τις δημόσιες συμβάσεις και τις ΜΜΕ, και θα επιμένει στη συμμόρφωση με τη ΣΕΣ. Θα εξακολουθήσει να βρίσκεται σε επαφή με τις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τη μελλοντική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις¹⁹, η οποία έχει εγείρει ανησυχίες στα ενδιαφερόμενα μέρη της ΕΕ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να παρακολουθεί στενά τον αντίκτυπο άλλων νομοθετικών εξελίξεων στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες επηρεάζουν τα ζητήματα που καλύπτονται από τη ΣΕΣ.

¹⁸ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/el/home>

¹⁹ Βλ.: <https://www.gov.uk/government/consultations/green-paper-transforming-public-procurement/outcome/transforming-public-procurement-government-response-to-consultation>

Πίνακας 2. Εμπόριο υπηρεσιών στην ΕΕ-27 κατά τους πρώτους 9 μήνες του 2021 ανά εταίρο και τομέα υπηρεσιών σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο των προηγούμενων ετών

	Εισαγωγές ΕΕ	<i>% μεταβολή σε σύγκριση με τον Ιαν.-Σεπτ.</i>		Εξαγωγές ΕΕ	<i>% μεταβολή σε σύγκριση με τον Ιαν.-Σεπτ.</i>		
	Ιαν.-Σεπτ. 2021 εκατ. EUR	2020	2019	Ιαν.-Σεπτ. 2021 εκατ. EUR	2020	2019	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά εταίρο		ΣΥΝΟΛΟ Όλες οι υπηρεσίες					
Ηνωμένο Βασίλειο	114 858	3,9	-9,3	143 253	6,4	-13,2	
Εκτός της ΕΕ-27 (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου)	499 174	-4,4	-8,0	574 356	12,3	-4,8	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά τομέα υπηρεσιών		Εταίρος: Ηνωμένο Βασίλειο					
Υπηρεσίες μεταποίησης που χρησιμοποιούν φυσικές εισροές οι οποίες ανήκουν σε τρίτους	1 349	1,8	-8,7	3 721	-3,1	-2,9	
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής π.δ.κ.α.	1 414	-6,2	-27,6	1 792	-19,5	-24,9	
Μεταφορές	9 101	-7,9	-27,4	15 534	4,0	-24,9	
Ταξίδια	3 934	-33,0	-71,9	9 912	-9,7	-70,2	
Κατασκευές	1 339	-5,6	-51,4	1 599	-12,8	-57,7	
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές υπηρεσίες	6 342	25,4	37,8	8 487	35,4	55,8	
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	20 121	22,8	19,8	22 693	12,1	11,9	
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας π.δ.κ.α.	9 061	4,0	-21,8	7 267	8,6	-8,4	
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, ηλεκτρονικών υπολογιστών και πληροφορίας	14 181	2,9	8,3	27 357	9,7	14,7	
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	44 670	4,0	2,5	38 337	4,8	1,8	
Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες	2 990	4,4	-11,5	2 798	15,8	8,1	
Αγαθά και υπηρεσίες της γενικής κυβέρνησης π.δ.κ.α.	258	-55,6	-64,5	822	13,2	13,5	
Λοιπές υπηρεσίες	101	-39,4	-27,4	2 936	-1,0	13,3	
Εμπόριο της ΕΕ-27 ανά τομέα υπηρεσιών		Εταίρος: Εκτός της ΕΕ-27 (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου)					
Υπηρεσίες μεταποίησης που χρησιμοποιούν φυσικές εισροές οι οποίες ανήκουν σε τρίτους	11 556	10,5	14,5	16 907	12,4	8,5	
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής π.δ.κ.α.	8 427	-8,4	-17,3	11 019	-0,9	-11,1	
Μεταφορές	96 165	20,4	1,8	126 803	31,8	8,0	
Ταξίδια	26 230	-11,3	-63,6	32 400	-4,5	-66,4	
Κατασκευές	2 371	1,3	-0,3	5 205	-16,5	-28,3	
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές υπηρεσίες	12 707	18,4	20,6	11 094	-0,4	3,1	
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	38 530	22,7	32,9	42 347	11,3	13,5	
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας π.δ.κ.α.	104 010	21,6	38,4	51 547	-1,8	1,4	

Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, ηλεκτρονικών υπολογιστών και πληροφορίας	43 818	11,6	8,2	119 666	22,0	22,1
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	148 391	-31,3	-21,8	140 995	4,8	-1,2
Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες	4 779	-2,2	-12,6	7 318	5,9	-0,5
Αγαθά και υπηρεσίες της γενικής κυβέρνησης π.δ.κ.α.	1 984	-11,9	-14,1	3 738	-18,3	-15,3
Λοιπές υπηρεσίες	208	-52,8	-50,0	5 319	72,8	63,2

Πηγή: Eurostat. Ισοζύγιο πληρωμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ζώνης του ευρώ — τριμηνιαία στοιχεία (BPM6) — Εξήχθησαν στις 18 Φεβρουαρίου 2022

6. Ενέργεια

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει πλέον στην ενιαία αγορά ενέργειας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διακυβέρνησής της και των εμπορικών της ρυθμίσεων. Παρόλο που η ΣΕΣ προβλέπει διατάξεις για τη διευκόλυνση της ροής της ενέργειας, οι διαδικασίες εμπορίας έχουν καταστεί πιο περίπλοκες.

Η ΣΕΣ επιτρέπει την ανάπτυξη ειδικών ρυθμίσεων για τις συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου. Ως πρώτο βήμα, ζητήθηκε από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και των δύο μερών να εκπονήσουν ανάλυση κόστους-οφέλους. Ωστόσο, τα αποτελέσματα της ανάλυσης, η οποία παρουσιάστηκε από κοινού τον Μάιο του 2021, δεν κρίθηκαν ικανοποιητικά, καθώς καταδεικνύουν, μεταξύ άλλων, σοβαρό κίνδυνο χειραγώγησης και διατάραξης της αγοράς. Η Επιτροπή επεξεργάζεται επιλογές και εναλλακτικές λύσεις για την εφαρμογή αυτής της υποχρέωσης.

Η ΣΕΣ προβλέπει επίσης συνεργασία για την ανάπτυξη υπεράκτιας ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, η οποία αναμένεται να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην επίτευξη των στόχων των δύο μερών για μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Με βάση την Ενεργειακή Συνεργασία των Βορείων Θαλασσών, το 2021 ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις με σκοπό την υπογραφή μνημονίου συμφωνίας για τη δημιουργία ειδικού φόρουμ τεχνικών συζητήσεων με το Ηνωμένο Βασίλειο σε σχέση με την ανάπτυξη υπεράκτιων δικτύων και το σημαντικό δυναμικό ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές της περιοχής των Βορείων Θαλασσών.

7. Ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη

Η ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο αναγνώρισαν στη ΣΕΣ ότι η διεξαγωγή εμπορικών συναλλαγών και η πραγματοποίηση επενδύσεων απαιτούν συνθήκες που εξασφαλίζουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού και βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να παρακολουθούνται και να αναφέρονται τυχόν σημαντικές εξελίξεις στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τον έλεγχο των επιδοτήσεων, τη φορολογία, τα εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα, καθώς και το περιβάλλον και το κλίμα, όπως απαιτείται από το άρθρο 2 παράγραφος 4 της απόφασης (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου.

Για την παρακολούθηση των εξελίξεων αυτών, η Επιτροπή χρησιμοποιεί πληροφορίες που συλλέγουν οι υπηρεσίες της και τα κράτη μέλη, στοιχεία που υποβάλλονται από ενδιαφερόμενα μέρη στην ΕΕ, επίσημες και ανεπίσημες επαφές στο πλαίσιο διεθνών και πολυμερών φόρουμ, καθώς και τις ειδικές επιτροπές που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο της ΣΕΣ. Η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης στενά την εξέλιξη των κανονιστικών αλλαγών, αναλύοντας εκθέσεις που δημοσιεύουν ομάδες προβληματισμού, επιχειρήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, μέσα ενημέρωσης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Το ενιαίο σημείο εισόδου²⁰ που θεσπίστηκε με τη ΣΕΣ παρέχει επίσης στην Επιτροπή πληροφορίες για τις αναλύσεις της.

²⁰ Το ενιαίο σημείο εισόδου αποτελεί το κεντρικό σημείο επαφής για τα ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν έδρα στην ΕΕ και επιθυμούν να υποβάλουν καταγγελία σχετικά με ζητήματα πρόσβασης στην αγορά, ισότιμων όρων ανταγωνισμού ή μη συμμόρφωσης με τις δεσμεύσεις του συστήματος για το εμπόριο και τη βιώσιμη

7.1. Εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα, περιβάλλον και κλίμα, βιώσιμη ανάπτυξη

Μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ, το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε ευρείες κανονιστικές μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του στόχου του «*taking back control of our laws*» (ανάκτηση του ελέγχου της νομοθεσίας μας) και ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη μεταρρύθμιση του πλαισίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας²¹.

Στον τομέα της εργασιακής και κοινωνικής πολιτικής, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ανακοίνωσε την πρόθεσή της να συστήσει έναν ενιαίο φορέα επιβολής της νομοθεσίας για τα εργασιακά δικαιώματα, καθήκον του οποίου θα είναι να διασφαλίζει την κεντρική εποπτεία της εργατικής νομοθεσίας της χώρας²². Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά αυτή τη νομοθετική εξέλιξη, ιδίως όσον αφορά τις εξουσίες και τους πόρους του φορέα που θα απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων επιβολής που θα του ανατεθούν. Μόλις τεθεί σε ισχύ ο νόμος, η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά εάν εφαρμόζονται αποτελεσματικά τα σχετικά εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα, όπως απαιτείται από τη ΣΕΣ. Η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο συζήτησαν το θέμα αυτό στην πρώτη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής σε θέματα εμπορίου για τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη, κατά την οποία αμφότερα τα μέρη συμφώνησαν ως προς τη σημασία της αποτελεσματικής επιβολής των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Το Ηνωμένο Βασίλειο εξέδωσε επίσης τον νόμο για το περιβάλλον του 2021 (Environment Act 2021)²³ που προβλέπει τη σύσταση του γραφείου προστασίας του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση ειδικών πτυχών πολιτικής που σχετίζονται με τα απόβλητα, τη βιοποικιλότητα, την ποιότητα του αέρα, τα ύδατα και τη διατήρηση. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή θα παρακολουθεί επίσης εάν το γραφείο διαθέτει επαρκείς εξουσίες και πόρους ώστε να είναι σε θέση να επιβάλλει αποτελεσματικά τους περιβαλλοντικούς κανόνες, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη ΣΕΣ. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξετάζει προσεκτικά την αποτελεσματική εφαρμογή των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων μετά την έκδοση του εν λόγω νόμου και του παράγωγου δικαίου που θα επακολουθήσει.

Οι κανόνες της ΕΕ που ρυθμίζουν τον τομέα των χημικών ενσωματώθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου²⁴ το 2021, με ορισμένες προσαρμογές που προέκυψαν από την αποχώρηση της χώρας από την ΕΕ. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την προσέγγιση του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά τους περιορισμούς, τις εγκρίσεις και τις καταχωρίσεις χημικών ουσιών, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις σχετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη ΣΕΣ.

ανάπτυξη ή του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/contacts/chief-trade-enforcement-officer/>

²¹ Ανακοίνωση της κανονιστικής μεταρρύθμισης σε βασικούς τομείς:

<https://www.gov.uk/government/publications/brexit-opportunities-regulatory-reforms>

²² https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/991751/sing-le-enforcement-body-consultation-govt-response.pdf

²³ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/contents/enacted>

²⁴ <https://www.hse.gov.uk/reach/index.htm>

Όσον αφορά την προστασία του κλίματος, το Ηνωμένο Βασίλειο θέσπισε το δικό του σύστημα εμπορίας εκπομπών²⁵. Το σύστημα εφαρμόζεται στις ενεργοβόρες βιομηχανίες, στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και στις αεροπορικές μεταφορές. Καλύπτει δραστηριότητες που περιλαμβάνουν την καύση καυσίμων σε εγκαταστάσεις. Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, το σύστημα εφαρμόζεται στις πτήσεις εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και στις πτήσεις προς το Γιβραλτάρ και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Από τον Μάιο του 2021 το Ηνωμένο Βασίλειο διοργανώνει δημοπρασίες για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής. Οι τιμές εκκαθάρισης βρίσκονται μέχρι στιγμής σε επίπεδα συγκρίσιμα ή υψηλότερα σε σχέση με εκείνα της ΕΕ.

Το άρθρο 18 παράγραφος 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη²⁶ απαιτεί από το Ηνωμένο Βασίλειο να καταργεί ή να μειώνει τα δικαστικά τέλη, συμπεριλαμβανομένων των τελών για χορήγηση θεώρησης εργασίας. Μέχρι πρόσφατα το Ηνωμένο Βασίλειο εφάρμοζε μείωση ύψους 55 GBP στα τέλη θεώρησης μακράς διάρκειας για όλους τους εργαζομένους που προέρχονται από τα κράτη που έχουν προσχωρήσει στον Χάρτη ο οποίος τέθηκε προς υπογραφή το 1961. Τον Δεκέμβριο του 2020 το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε ότι από το 2021 η μείωση δεν θα ισχύει για τους υπηκόους πέντε κρατών μελών της ΕΕ.²⁷ Τον Ιούλιο του 2021 το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε την πρόθεσή του να καταγγείλει το άρθρο 18 παράγραφος 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Τον Σεπτέμβριο του 2021 το Ηνωμένο Βασίλειο αποφάσισε να καταργήσει τη μείωση του τέλους θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ από τον Φεβρουάριο του 2022. Η Επιτροπή έθεσε το ζήτημα αυτό στις συνεδριάσεις του συμβουλίου εταιρικής σχέσης και της ειδικής επιτροπής σε θέματα εμπορίου για τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη. Εξέφρασε την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν επέκτεινε την έκπτωση του τέλους θεώρησης στους πολίτες των πέντε εν λόγω κρατών μελών της ΕΕ, αλλά αντί γι' αυτό αποφάσισε να καταργήσει πλήρως την έκπτωση.

7.2. Έλεγχος επιδοτήσεων

Τον Ιούνιο του 2021 η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου κατέθεσε νομοσχέδιο για τον έλεγχο των επιδοτήσεων²⁸ με στόχο τη θέσπιση νομικού πλαισίου για την εποπτεία των μελλοντικών επιδοτήσεων. Το νομοσχέδιο προβλέπει ουσιαστικούς κανόνες και κανόνες επιβολής.

Όσον αφορά τους ουσιαστικούς κανόνες, το νομοσχέδιο προβλέπει ορισμό της επιδότησης και σύνολο γενικών και ειδικών αρχών για τις επιδοτήσεις, οι οποίες βασίζονται στις αρχές που ορίζονται στη ΣΕΣ, καθώς και στις διατάξεις σχετικά με τη διαφάνεια.

Όσον αφορά τους κανόνες επιβολής, το νομοσχέδιο προβλέπει τη σύσταση μονάδας επιδοτήσεων στο πλαίσιο της αρχής καταναλωτών και αγορών, η οποία θα αναλάβει τον ρόλο ανεξάρτητου φορέα επιφορτισμένου με εξουσίες για τον έλεγχο των επιδοτήσεων. Το

²⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/participating-in-the-uk-ets/participating-in-the-uk-ets>

²⁶ Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης είναι συνθήκη που συνήφθη στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία ετέθη προς υπογραφή το 1961 και ετέθη αρχικά σε ισχύ το 1965. Ο Χάρτης αναθεωρήθηκε το 1996. Ο αναθεωρημένος Χάρτης άρχισε να ισχύει το 1999: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168048b059>.

²⁷ Βουλγαρία, Εσθονία, Λιθουανία, Ρουμανία και Σλοβενία.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/collections/subsidy-control-bill>

νομοσχέδιο προβλέπει σύστημα εκ των υστέρων ελέγχου των επιδοτήσεων που περιλαμβάνει ορισμένα εκ των προτέρων στοιχεία. Το αρμόδιο δικαστήριο ανταγωνισμού (Competition Appeal Tribunal) θα είναι σε θέση να εκδώσει εντολή ανάκτησης σε περίπτωση παράνομης χορήγησης επιδότησης. Αναμένεται ότι θα εκδοθούν πρόσθετοι κανόνες εφαρμογής και κατευθυντήριες γραμμές. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις.

Η Επιτροπή εξετάζει επίσης τις επιδοτήσεις για τη στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο πλαίσιο του συστήματος συμβάσεων επί διαφοράς του Ηνωμένου Βασιλείου²⁹. Η Επιτροπή εξέφρασε τις ανησυχίες της για το γεγονός ότι συμπεριλήφθηκε «το ποσοστό του περιεχομένου του Ηνωμένου Βασιλείου» στο ερωτηματολόγιο του σχεδίου για την αλυσίδα εφοδιασμού. Η Επιτροπή έθεσε το ζήτημα αυτό στις συνεδριάσεις της ειδικής σε θέματα εμπορίου επιτροπής για τα εμπορεύματα και της ειδικής επιτροπής σε θέματα εμπορίου για τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για ανοικτό και θεμιτό ανταγωνισμό και βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και της επιτροπής εμπορικής εταιρικής σχέσης. Η Επιτροπή ζήτησε από το Ηνωμένο Βασίλειο να αφαιρέσει πληροφορίες που αφορούν τοπικό περιεχόμενο από το ερωτηματολόγιο και να προσαρμόσει τη βαθμολογία των κριτηρίων επιλεξιμότητας, καθώς και να εκδώσει πρόσθετες οδηγίες για να επιβεβαιωθεί ότι το ερώτημα σχετικά με το περιεχόμενο του Ηνωμένου Βασιλείου έχει αφαιρεθεί και ότι δεν θα βαθμολογηθεί με κανέναν τρόπο, ούτε στο στάδιο υλοποίησης, αφαιρώντας με αποτελεσματικό τρόπο οποιαδήποτε αναφορά σε τόπο.

Το Ηνωμένο Βασίλειο πρότεινε τη δημιουργία οκτώ ελεύθερων λιμένων³⁰, δύο εκ των οποίων άρχισαν να λειτουργούν το 2021, με ειδικούς κανόνες, όπως μέτρα άμεσης φορολογίας (π.χ. φορολογικές ελαφρύνσεις) και απλουστευμένες τελωνειακές διαδικασίες ή επιδοτήσεις για τη στήριξη του εμπορίου και των επενδύσεων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την πορεία της δημιουργίας τους και να ελέγχει τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις για τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού της ΣΕΣ, ιδίως εκείνες που αφορούν τις επιδοτήσεις και τη φορολογία.

8. Μεταφορές

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, το Ηνωμένο Βασίλειο έπαυσε να επωφελείται από την ενιαία αγορά μεταφορών της ΕΕ. Μολονότι η ΣΕΣ προβλέπει κανόνες για τη διατήρηση της συνδεσιμότητας μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, τα δικαιώματα πρόσβασης των μεταφορέων, ιδίως στον τομέα των αεροπορικών και οδικών μεταφορών, υπολείπονται κατά πολύ των διαθέσιμων δικαιωμάτων στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Για παράδειγμα, οι αεροπορικές εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου δεν μπορούν πλέον να παρέχουν υπηρεσίες τακτικών αεροπορικών μεταφορών μεταξύ κρατών μελών.

Τα αμοιβαία δικαιώματα που συμφωνήθηκαν από τα μέρη στον τομέα των αεροπορικών και οδικών μεταφορών άρχισαν να εφαρμόζονται αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της ΣΕΣ και μέχρι στιγμής δεν έχουν προκύψει προβλήματα.

Η ΣΕΣ προβλέπει επίσης τη δυνατότητα σύναψης διμερών συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών και του Ηνωμένου Βασιλείου για την παροχή αεροπορικών δρομολογίων αποκλειστικής μεταφοράς φορτίου στο πλαίσιο των λεγόμενων «δικαιωμάτων πέμπτης

²⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/contracts-for-difference/contract-for-difference>

³⁰ <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/trade-freeports-free-zones>

ελευθερίας»³¹. Βάσει της εξουσιοδότησης του άρθρου 6 της απόφασης (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου, τα ακόλουθα κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Επιτροπή τις συμφωνίες που σύναψαν με το Ηνωμένο Βασίλειο έως το τέλος του 2021: Λουξεμβούργο, Μάλτα, Γαλλία, Σλοβακία, Γερμανία, Εσθονία, Τσεχική Δημοκρατία, Φινλανδία, Βέλγιο, Σουηδία, Δανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Λετονία, Κάτω Χώρες, Ιρλανδία, Κύπρος, Ελλάδα και Λιθουανία.

Όσον αφορά τους ελέγχους αξιοπλοΐας για αεροσκάφη, κινητήρες και έλικες που έχουν σχεδιαστεί στο έδαφός τους, καθώς και τις σχετικές διαδικασίες πιστοποίησης, το 2021 ολοκληρώθηκαν 15 επικυρώσεις, οι οποίες συνιστούσαν κυρίως συμπληρωματικά πιστοποιητικά τύπου ή αλλαγές σε υφιστάμενους σχεδιασμούς. Από αυτές, 13 επικυρώσεις χορηγήθηκαν από τον Οργανισμό της ΕΕ για την Ασφάλεια της Αεροπορίας και δύο από την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας του Ηνωμένου Βασιλείου.

9. Αλιεία

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, το Ηνωμένο Βασίλειο έπαυσε να συμμετέχει στην κοινή αλιευτική πολιτική της ΕΕ. Μολονότι η ΣΕΣ προβλέπει αμοιβαία πρόσβαση στα ύδατα κάθε μέρους, καθώς και ειδικούς κανόνες σχετικά με την πρόσβαση στα ύδατα των Εξαρτήσεων του Στέμματος του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη διάρκεια περιόδου προσαρμογής, οι συνθήκες αλιείας για τους αλιείς αμφοτέρων των μερών έχουν αλλάξει σημαντικά.

Η Επιτροπή εξασφάλισε πρόσβαση στα ύδατα του Ηνωμένου Βασιλείου και των Εξαρτήσεων του Στέμματος για το μεγαλύτερο μέρος του αλιευτικού στόλου της ΕΕ. Ωστόσο, η διασφάλιση της πρόσβασης των μικρότερων σκαφών και των σκαφών αντικατάστασης της ΕΕ στα χωρικά ύδατα του Ηνωμένου Βασιλείου (6-12 ναυτικά μίλια) και στα ύδατα των Νήσων της Μάγχης παρέμεινε δύσκολη. Μολονότι σημειώθηκε σημαντική πρόοδος, ορισμένα σκάφη που ζητούσαν πρόσβαση στα ύδατα αυτά δεν είχαν λάβει άδεια έως το τέλος του έτους. Η Επιτροπή εξετάζει από κοινού με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη τις περιστάσεις που αφορούν κάθε αιτούμενη άδεια που δεν έχει χορηγηθεί.

Τα μέρη αντάλλαξαν επίσης κοινοποιήσεις για όλα τα νέα μέτρα διαχείρισης, όπως απαιτείται από το άρθρο 496 παράγραφος 3 της ΣΕΣ. Η ειδική επιτροπή αλιείας θα καταρτίσει αμοιβαία αποδεκτά χρονοδιαγράμματα και διαδικασίες για τις εν λόγω κοινοποιήσεις.

Η ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο διεξήγαγαν επίσης ετήσιες διαβουλεύσεις σχετικά με τη διαχείριση των κοινών αποθεμάτων. Τον Ιούνιο του 2021 επιτεύχθηκε συμφωνία όσον αφορά τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα για το 2021. Τον Δεκέμβριο του 2021 επιτεύχθηκε συμφωνία όσον αφορά τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα για το 2022.

10. Συντονισμός της κοινωνικής ασφάλισης

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου έληξε η εφαρμογή των μηχανισμών της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ΣΕΣ περιορίζει τον

³¹ Το δικαίωμα ή προνόμιο, όσον αφορά τις τακτικές διεθνείς υπηρεσίες αερομεταφορών, που εκχωρεί ένα κράτος σε κάποιο άλλο κράτος, ώστε να αποβιβάζει και να επιβιβάζει, στο έδαφος του πρώτου κράτους, κυκλοφορία που προέρχεται από ή έχει ως προορισμό τρίτο κράτος.

αρνητικό αντίκτυπο προστατεύοντας τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης των ατόμων που μετακινούνται μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου μετά την 1η Ιανουαρίου 2021. Για τον σκοπό αυτόν, παρέχει τη δυνατότητα συντονισμού των περισσότερων παροχών κοινωνικής ασφάλισης.

Η συνεργασία στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο το 2021. Δεν εντοπίστηκαν διαρθρωτικά προβλήματα όσον αφορά την εφαρμογή του πρωτοκόλλου για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο της ΣΕΣ. Επιπλέον, η ειδική επιτροπή για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης ενέκρινε τροποποιήσεις των παραρτημάτων του πρωτοκόλλου προκειμένου να επιβεβαιώσει ότι τα κράτη μέλη εξακολουθούν να επιτρέπουν στους εργαζομένους που αποσπώνται προς ή από το Ηνωμένο Βασίλειο να καλύπτονται από τη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης του αποστέλλοντος κράτους υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

11. Συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου οι ρυθμίσεις για τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου άλλαξαν. Για παράδειγμα, οι μηχανισμοί που βασίζονται στην αμοιβαία αναγνώριση αντικαταστάθηκαν από την αμοιβαία δικαστική συνδρομή. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι πλέον μέλος των υπηρεσιών επιβολής του νόμου της ΕΕ και διαθέτει περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων της ΕΕ. Παρόλο που η ΣΕΣ προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ των μερών, αυτή πραγματοποιείται πλέον σε πλαίσιο συνεργασίας με τρίτη χώρα.

Το 2021 συνεχίστηκε η επιχειρησιακή συνεργασία με την Ευρωπόλ και την Eurojust, αν και με καθεστώς τρίτης χώρας και με την επιφύλαξη διμερών συμφωνιών. Για τον σκοπό αυτόν, στις 27 Σεπτεμβρίου 2021 υπογράφηκε συμφωνία συνεργασίας και διοικητική συμφωνία με την Ευρωπόλ για τη σύναψη σχέσεων συνεργασίας, ενώ στις 20 Δεκεμβρίου 2021 υπογράφηκε συμφωνία συνεργασίας με την Eurojust.

Η ειδική επιτροπή για τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και για τη δικαστική συνεργασία, η οποία επιβλέπει την εφαρμογή των ρυθμίσεων συνεργασίας στο πλαίσιο της ΣΕΣ, παρέτεινε τη μεταβατική περίοδο για την εκ των προτέρων αξιολόγηση των συνδέσεων DNA και δακτυλικών αποτυπωμάτων του Ηνωμένου Βασιλείου³². Αυτή η μεταβατική περίοδος δεν μπορεί να παραταθεί περαιτέρω πέραν της 30ής Ιουνίου 2022, ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να αξιολογηθούν οι συνδέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η ΣΕΣ απαιτεί από το Ηνωμένο Βασίλειο να διαγράφει τα δεδομένα που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών μετά την αναχώρησή τους από τη χώρα εκτός εάν από αξιολόγηση κινδύνου προκύπτει ανάγκη διατήρησης αυτών των δεδομένων. Δόθηκε η δυνατότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρεκκλίνει από την υποχρέωση αυτή για μεταβατική

³² Απόφαση αριθ. 1/2021 της ειδικής επιτροπής που συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 1 στοιχείο ιζ) της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, της 28ης Σεπτεμβρίου 2021, όσον αφορά την παράταση της περιόδου που αναφέρεται στο άρθρο 540 παράγραφος 3 κατά τη διάρκεια της οποίας είναι δυνατή η ανταλλαγή προφίλ DNA και δακτυλοσκοπικών δεδομένων με το Ηνωμένο Βασίλειο.

περίοδο ενός έτους μετά την έναρξη ισχύος της ΣΕΣ, εν αναμονή της εφαρμογής ορισμένων τεχνικών προσαρμογών. Η μεταβατική περίοδος επρόκειτο να λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2021. Ωστόσο, στις 21 Δεκεμβρίου 2021 το συμβούλιο εταιρικής σχέσης, αφού εξέτασε τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με τις διασφαλίσεις και τα μέτρα που ελήφθησαν προκειμένου να καταστεί δυνατή η διαγραφή δεδομένων και κάνοντας χρήση εξουσιοδότησης δυνάμει του άρθρου 552 παράγραφος 13 της ΣΕΣ, έλαβε την απόφαση να παρατείνει τη μεταβατική περίοδο για ένα επιπλέον έτος λόγω των ειδικών περιστάσεων³³.

12. Συμμετοχή σε προγράμματα της ΕΕ

Ως αποτέλεσμα της αποχώρησής του από την ΕΕ, το Ηνωμένο Βασίλειο έχασε την πρόσβασή του σε προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών ευκαιριών χρηματοδότησης και ανταλλαγής. Για παράδειγμα, οι φοιτητές των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας δεν είναι πλέον επιλέξιμοι για συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής στο πλαίσιο του Erasmus+.

Μολονότι η ΣΕΣ επιτρέπει στο Ηνωμένο Βασίλειο να συμμετέχει ως συνδεδεμένη τρίτη χώρα σε ορισμένα προγράμματα της ΕΕ, η συμμετοχή αυτή απαιτεί την έγκριση διμερών πρωτοκόλλων και χρηματοδοτικών συνεισφορών. Τα πρωτόκολλα αυτά δεν εγκρίθηκαν το 2021.

Εν αναμονή της έγκρισής τους, οι οντότητες από το Ηνωμένο Βασίλειο επωφελούνται από μεταβατικές ρυθμίσεις που τους επιτρέπουν να υποβάλλουν αιτήσεις σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και να υπόκεινται στις διαδικασίες αξιολόγησης.

Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»³⁴, οντότητες από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες είναι επιλέξιμες για συμμετοχή σε έργα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» χωρίς να λαμβάνουν χρηματοδότηση από την ΕΕ. Στις περιπτώσεις αυτές, οι οντότητες τρίτων χωρών θα πρέπει να λάβουν χρηματοδοτική στήριξη από άλλες πηγές.

13. Συμπεράσματα

Παρά το πρωτοφανές εκτεταμένο πεδίο εφαρμογής της ΣΕΣ και των μέτρων διευκόλυνσης του εμπορίου που περιλαμβάνει, η ΣΕΣ δεν αποτελεί, και δεν είχε ποτέ σκοπό να αποτελέσει, υποκατάστατο της ιδιότητας μέλους της ΕΕ.

Όσον αφορά τις εμπορευματικές συναλλαγές, η ΣΕΣ δεν καταργεί τις τελωνειακές διαδικασίες και ελέγχους, τους κανόνες καταγωγής προκειμένου να υπάρχει ωφέλεια από την κατάργηση των δασμών ή τα μη δασμολογικά εμπόδια που προκύπτουν από κανονιστικές

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:22021D2323>.

³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλασίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (ΕΕ L 170, σ. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0695&from=EN>

αποκλίσεις. Όσον αφορά τις υπηρεσίες, οι δυνατότητες ευελιξίας που προσφέρει η ΣΕΣ δεν συγκρίνονται σε καμία περίπτωση με την ευκολία με την οποία μπορούν να παρέχονται οι υπηρεσίες στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς της ΕΕ. Το ίδιο ισχύει για όλους τους υπόλοιπους τομείς πολιτικής της ΕΕ που καλύπτονται από τη ΣΕΣ, από τις μεταφορές και την ενέργεια έως την αλιεία και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Παρά την ΣΕΣ, το εμπόριο και η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν καταστεί πιο περίπλοκα και δύσκολα απ' ό,τι ήταν όταν το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μέλος της ΕΕ.

Δεδομένου ότι το Brexit σηματοδοτεί το τέλος της κανονιστικής εναρμόνισης μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, οι τρέχουσες και μελλοντικές νομοθετικές εξελίξεις είναι σημαντικές για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΣΕΣ. Ως εκ τούτου, η συνεχής παρακολούθηση της κανονιστικής μεταρρύθμισης του Ηνωμένου Βασιλείου στους τομείς που καλύπτονται από τη ΣΕΣ είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν έρχεται σε σύγκρουση με τις διατάξεις της ΣΕΣ και ότι οι επιχειρήσεις της ΕΕ δεν θα περιέλθουν σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση.

Στόχος της ΕΕ είναι η διατήρηση σταθερής και θετικής σχέσης με το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο παραμένει σημαντικός εμπορικός εταίρος. Ωστόσο, η ποιότητα της μελλοντικής σχέσης θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο συμμόρφωσης του Ηνωμένου Βασιλείου με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της ΣΕΣ και της συμφωνίας αποχώρησης.